

Bij Open Deur nummer 6, juni 2008

In gesprek over: **Religie, waarom?**

Religie is een wat lastig begrip. In het dagelijkse spraakgebruik is niet precies duidelijk wat men er onder verstaat. Zo kan iemand zeggen 'niet religieus' te zijn, en daarna onbevungen vertellen zich onderdeel te weten van een soort bezielde verband of beweren dat er geen toeval bestaat. Zo'n persoon is misschien niet godsdienstig, maar wél religieus.

Er is wel eens gezegd dat de mens een *religieus dier* is, of zelfs *ongeneeslijk religieus*. Het klein lexicon op bladzijde 14 van *Open Deur* geeft een verduidelijking:

'Religie heeft in zijn oorspronkelijke betekenis te maken met verbinden. Het is een vorm van zingeving waarin sprake is van een relatie met een hogere macht of opperwezen. (...) In bredere zin wordt het woord religie gebruikt voor spiritualiteit in algemene zin.'

Op deze manier lijkt vrijwel iedereen religieus.

- *Hoe ziet u dat? Is (bijna) ieder mens volgens u religieus?*

Is religie goed voor je gedrag?

Vroeger geloofden veel mensen in een verheven God, die met macht bekleed is. Dat tijdperk is voor velen voorbij. Dat betekent dat mensen de wetten en geboden die ze aan God toeschreven, niet meer gehoorzamen. Zo redeneert socioloog Herman Vuijsje in zijn boek *Tot hier heeft de Heer ons geholpen. Over godsbeelden en goed gedrag*. Vuijsje noemt zichzelf nadrukkelijk niet-religieus. Toch

betreurt hij het dat God geen invloed meer heeft op ons leven. Religie is volgens hem namelijk goed voor het gedrag van mensen. Het houdt mensen in het gareel!

- *Herkent u dat? Beïnvloed religie het gedrag van mensen positief?*
- *Hebt u ook de indruk dat – met het 'verlies aan religie' – het gedrag van de mensen veranderd is?*

Erik Borgman is in het artikel 'Goed voor je gedrag' nogal kritisch op deze waardering van religie. Hij gelooft niet in religie. 'Ik geloof in God. Dat wat wij religieus zeggen en waaraan wij in de religie uitdrukking geven, is van waarde omdat en voor zover het van God komt, van God getuigt en naar God verwijst.' (blz. 2)

- *Religie en geloven in God. Is dat voor u een essentieel verschil?*

Religie als bevrijding?

Soms wordt er onderscheid gemaakt tussen religie en geloof. Religie is dat wat mensen bedenken. Religie geeft dan geen bevrijding, maar bindt je aan de 'verkeerde machten'. Zo kun je je binden aan geld en goed (de Mammon) of de goden van de elite (ambitie, roem, macht). In het geloof gaat het echter om de ware God. Tegenover Hem of Haar staan we met lege handen. God is dan louter gave. God die geeft 'om niet'. (blz. 12, 13)

- *Maakt u onderscheid tussen religie (gemaakt door mensen) en geloof (een geschenk, een gave)?*

Will Verhoef pleit in haar artikel 'Blijf bij je bevrijder' voor een anti-religie-religie, die de Albeheerser de tanden uittrekt. Lees met elkaar het eerste deel van haar artikel tot aan 'Heilige zaak' (blz. 8).

- *Wat bedoelt ze en hoe denkt u daar over?*

Religie als verbeelding en fantasy

Willem van der Meiden schrijft over de fantasy-wereld van en rondom Heilige Harry (Potter) en de boeken van Tolkien (In de ban van de ring). Hij noemt dat ook religie!

- *Wellicht zijn er in uw kring ook fans van dit genre. Wat beleven zij aan deze boeken en de magische wereld die daarin wordt geschetst?*
- *Kunt u zo'n fantasy-wereld ook als een vorm van religie zien?*

Stellingenspel

Hieronder vindt u een tiental stellingen over religie. Neem ze over op kaartjes. Leg de kaartjes in het midden van de kring op de kop. Laat de deelnemers om de beurt een kaartje pakken. Hij/zij leest de stelling hardop voor en geeft eerst een eigen reactie, daarna mogen anderen reageren. Als er genoeg over gezegd is pakt de volgende een kaartje en leest.

Als de stelling voortkomt uit een artikel in *Open Deur* staat er een verwijzing naar de betreffende bladzijde achter. U kunt het spel ook zonder lezing van *Open Deur* spelen.

1. Kerken staan wel voor een eeuwenoude traditie, maar ze moeten niet denken dat rituelen alleen bij hen te verkrijgen zijn. Rituelen kun je zien als een geestelijk erfgoed van de mensheid. (blz. 4)

2. De christelijke traditie verkondigt niet dat wij waarden moeten hooghouden, maar dat wij door een absolute waarde worden hooggehouden. Dat God bron, dragende kracht en doel van het leven is. (blz. 3)
3. *Harry Potter* en *In de ban van de ring* zijn verplichte kost voor christenkinderen. (blz. 11)
4. Ik geloof niet in religie. Ik geloof in God. (blz. 2)
5. Alle religies / godsdiensten leiden uiteindelijk naar dezelfde God.
6. Zonder religie gaan we moreel ten onder. (indirect: blz. 2 / 3)
7. Religie maakt mensen fanatiek en zet ze tegen elkaar op. (blz. 8)
8. Alle goden die je 'hebt', zijn afgoden. De ware God is 'anders'. (blz. 13)
9. Mensen, jongeren voorop, weten zingeving te putten uit bronnen die velen van ons nauwelijks kennen. (blz. 10)
10. Religies zijn projecties van de mens. In het christelijke geloof gaat het echter om God die zich bekend heeft gemaakt in Jezus Christus.

Deze leidraad werd geschreven door Floor Barnhoorn werkzaam als gemeenteadviseur voor de dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland voor de classes Doetinchem, Zutphen en Winterswijk.

Contactpersoon voor een gratis abonnement op deze gespreksleidraad is mw. Jos Postma, telefoon (030) 880 1468, e-mail: j.postma@pkn.nl.

Voor een abonnement op *Open Deur, oecumenisch maandblad over vragen van geloven en leven, voor mensen binnen en buiten de kerken* neemt u contact op met Boekencentrum Uitgevers, telefoon (079) 362 8628, www.open-deur.nl.